

CURIERUL **de Fizică nr 66**

Publicația Fundației Horia Hulubei și a Societății Române de Fizică • Anul XXI • Nr. 1 (66) • Aprilie 2010

Curierul de Fizică își propune să se adreseze întregii comunități științifice/universitare din țară și diaspora !

Wikipedia în limba română: statistică și calitate, proiect și comunitate, critică și ajutor

Wikipedia, enciclopedia liberă în limba română – prescurtat rowiki – și-a început activitatea în iulie 2003. Astăzi, cu 137.330 articole și 126.031 utilizatori înregistrați dintre care 1.426 activi, ea ocupă locul 20 în statistica celor peste 200 de proiecte Wikipedia în diverse limbi care se desfășoară sub auspiciile Fundației Wikimedia. În comparație cu liderul clasamentului, Wikipedia în limba engleză – sau enwiki – (3.165.264 articole și 11.449.025 utilizatori înregistrați dintre care 145.339 activi), performanța este modestă dar acceptabilă prin modul în care reflectă ponderea globală a limbii și culturii române. Problema majoră cu care se confruntă rowiki nu este statistica multilingvistică, ci calitatea informației pe care o oferă. Cauze și totodată efecte ale acestei probleme sunt percepția greșită, în rândul utilizatorilor, a ceea ce este (și a ceea ce nu este) rowiki, cât și numărul insuficient de contribuitori experți, capabili să scrie articole de calitate.

Wikipedia este o enciclopedie, adică un compendiu scris cu scopul de a aduna informații din toate domeniile cunoașterii. Nu este un loc în care contribuitorii să-și prezinte propriile idei sau puncte de vedere: nu publică cercetare originală. Nu este o rețea de socializare, un forum de discuții sau un blog. Nu publică reclamă pentru activități personale sau produse comerciale. Nu este un dicționar sau o carte de telefon. Nu este o tribună politică sau religioasă. Materialele publicate de Wikipedia trebuie să reprezinte un punct de vedere neutru și să fie verificabile: articolele trebuie să conțină referințe la surse de încredere. Ele nu au voie să încalce drepturile de autor ale surselor și sunt publicate sub o licență care permite reutilizarea lor: Wikipedia e o enciclopedie liberă.

Wikipedia este un proiect fără limită de timp, realizat de o comunitate fără restricții de acces. Comunitatea e alcătuită din utilizatori înregistrați și utilizatori anonimi, cu drepturi egale. Există un număr de administratori, aleși de comunitate, care efectuează operațiile critice ca ștergerea și protejarea articolelor sau blocarea utilizatorilor, dar ei nu reprezintă o conducere centrală: rowiki nu este o birocrație. Există însă politici oficiale, pe care toți utilizatorii trebuie să le respecte. Articolele sunt scrise liber: rowiki nu este cenzurată. Buna credință și comportarea civilizată sunt principii fundamentale ale comunității. Conflictele de orice fel, privitor la politicile proiectului sau problemele comunității, se rezolvă prin discuții care urmăresc obținerea unui consens, iar nu pe baza unui vot majoritar: Wikipedia nu este o democrație.

Unde se află rowiki astăzi, după mai bine de șase ani de dezvoltare urmând acest model de enciclopedie liberă? Criticile nu lipsesc și uneori sunt dure: s-a scris că „în momentul de față credibilitatea Wikipediei este inexistentă”. Formularea nu face dreptate proiectului, întrucât critica se referă de fapt la calitate, credibilitatea fiind un derivat, ce-i drept important. Privită în ansamblu, calitatea academică a articolelor este, într-adevăr, nesatisfăcătoare; văzută de aproape, situația e

mai diferențiată. De pildă, categoriile sport și divertisment (fotbal, filme, muzică pop și rock) sunt abundent reprezentate; articolele despre științele exacte (mai ales cele de actualitate, ca fizica sau genetica) sunt adeseori doar schițe, eventual cu greșeli, articole importante lipsesc. (Există excepții: excelente articole de termodinamică și un număr de articole traduse din sau adaptate după enwiki – o soluție bună atunci când lipsesc experții autohtoni.) Vandalismul este o problemă serioasă: timpul și energia cheltuite pentru a repara stricăciunile produse de vandali sunt sustrate scrierii de articole.

Credibilă sau nu, Wikipedia este notabilă: se vorbește și se scrie despre ea, zilnic se înregistrează utilizatori și articole noi. Numele Wikipedia a devenit un „brand”. În mod aparent paradoxal, acest succes i-a complicat problemele. Pe de o parte, a atras tot mai mulți utilizatori din categoria celor care nu înțeleg sau nu vor să înțeleagă ce este și ce nu este Wikipedia: spammeri, bloggeri, vandali etc. Pe de altă parte, calitatea nesatisfăcătoare a unor categorii de articole, îndeosebi privitor la partea științifică, a ridicat problema credibilității, care îndepărtează tocmai pe cei în măsură să contribuie cu articole de calitate. Proiectul se află în creștere numerică, dar creșterea calitativă rămâne frivă. E o situație care se auto-alimentează (feedback pozitiv) și din care trebuie ieșit printr-o învigorare a comunității: sporirea numărului de utilizatori activi care să stăvilească vandalismul, dar mai ales atragerea de utilizatori experți care să poată contribui cu articole de calitate.

Ar fi de mare ajutor pentru Wikipedia contribuția fizicienilor, cât și aceea a „întregii comunități științifice/universitare din țară și diaspora!”

Referințe

Informații privitoare la proiectul și comunitatea Wikipedia se găsesc pe portalul comunității (<http://ro.wikipedia.org/wiki/Portal:Comunitate>). Legăturile de acolo și motorul intern de căutare îndrumă către alte pagini de interes.

Datele statistice citate sunt cele din ziua când articolul a fost trimis redacției CdF. Lista Wikipediilor (http://meta.wikimedia.org/wiki/List_of_Wikipedias) afișează datele actualizate.

Desfășurarea proiectului Wikipedia în limba română este documentată într-o serie de diagrame statistice (<http://stats.wikimedia.org/RO/ChartsWikipediaRO.htm>). Valorile numerice nu sunt comparabile cu cele din referința precedentă, întrucât cele două statistici elaborează datele după criterii diferite.

Dan H. Constantinescu

Este permisă utilizarea acestui articol conform termenilor stabiliți de licențele „GNU Free Documentation License” (<http://www.fsf.org/licensing/licenses/fdl.html>) și/sau „Creative Commons Attribution Share-Alike 3.0” (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/>).